

strmoglavil s pomočjo vojakov monarhijo in pred tremi tedni kot predsednik zedinjenih braziljskih držav razpustil kongres, izklicavši se samega sebe za diktatorja, odstopiti je moral. Brzjav poročal nam je dan prej, da zahteva da Fonseca v nekej proklamaciji premembo ustave, koj drugi dan se je pa uže zvedelo, da je zgubil istim načinom svojo oblast, s kakoršnim si jo je pridobil, namreč vsled vojaške revolte. Naslednik mu je general Peixoto, ki je bil še pred letom njegov vojni minister.

Narodno gospodarstvo.

— Dleta in svedre kale nekateri z velikim vzpehom v petroleju. Dotično dleto ali sveder treba najprej ogreti v oglji, potem ga pomazati z navadnim milom, razbeliti v novič v oglji in konečno hitro vtakniti v petrolej.

— Nov način izdelovanja sodov. Angleški sodar M. Pucken je izumil nov način za hitro izdelovanje sodov. V ta namen zreže cela deblo na tako visoke cilindre, kakor hoče imeti sode visoke. Ti nizki cilindri pridejo potem v velike, železne kotle, kjer se 3 ure kuhajo. Med kuhanjem napeljejo močen električni tok v vodo. Vsled te procedure postane les nepričakovano mehek. Po kuhanji vprežejo cilindre stružnice, kjer začne dolgo dleto luščiti primerno debele trske od cilindra. Dleto pritiska stroj vedno bolj proti cilindru in zato reže trsko, ki je nepretrgana, dokler je kaj lesa. Trske razrežejo v kose, ki imajo toliko obsega, kakor prihodnji sod. Posebni stroj ureže zgoraj in spodaj primeren utor (Nuth,) v katerega pozneje pritrdijo oba dna. Ob enem napravi drug stroj na obeh konceh zaklinke v trsko, da omogoči obliko soda. Tako prirejene trske zavijejo skupaj, nabijejo nanje obroče, vdenejo dna in sod je gotov! Ker se na stružnici lahko prav tenke trske od debela odluščijo, se morajo tudi mali in šibki sodčeki na ta jednostaven način izdelovati.

— Aluminij je kovina, ki se odlikuje s svojo sreberno belo barvo in jako malo težo (tehta samo $\frac{1}{3}$ toliko kot železo) in se danes uže pogostoma rabi. Ko se bode posrečilo to lepo in važno kovino ceneje izdelovati, izpodrinila bode železo v marsikateri stroki. Po najno večšem ceniku družbe „Aluminium Industrie Actien Gesellschaft in Neuhausen (Schweiz),“ stane 1 kg. aluminijske samo 4 gld, 80 kr. Najbolj rabljene kovine imajo danes v primeri z aluminijem nastopne cene. Kos zlata stane 2558 krat, platine 1477 krat, srebra 55 krat, niklja 1.65 krat, cina 0.63 krat, bakra 0.52 krat, cinka 0.18 krat, kovnega železa 0.06 krat toliko, kot jednako velik kos aluminija. Glede cene stoji torej aluminij nad nikljem in cinom.

— Denaturiran špirit ima jako neprijetni duh. Delavci, ki imajo veliko s takim špiritom opraviti, pogostoma tožijo, da težko prinašajo njega duh. Pravijo, da se lahko pomaga tej nedostatnosti, ako prilijemo

špirtu nekoliko vinske kisline. (Weinsäure.) Potem zgine neprijetni duh skoraj popolnoma.

Poučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

242.

Pripravljanje hašiša; njegovo delovanje.

Omamna smola kakor tudi posušena rastlina prireja se in uživa na razne načine, a prirejeno dražilo nazivajo po turških, arabskih in sirskih krajih „hašiš“. Najnavadnejši hašiš delajo tako, da kuhajo perje in cvetje konopno v vodi in surovem maslu toliko časa, dokler se tekočina dobro ne zgosti, in potem jo skozi cunjó precedé. Surovo maslo je pri tem v sebe vpilo vso smolo in od nje pozelenelo. Tako prirejen hašiš se več let ohrani. Okusa je izredno neprijetnega, in za to ga redko-kedaj samega uživajo; navadno mu dodajajo raznih dišav in poslastic. V ta namen jemljó kamfor, klinčke, muškadni oreh in muškadni cvet, ambro in mošus, da se s tem bolj pogubi neprijetni okus hašišev. Carigranski hašiš ali „madjoun“ delajo tako, da jemljó samo posušeno cvetje, pa je v prah zmeljejo, a potem pomešajo med zdrobljene klinčke, muškadne orehe in žefran. V surovem maslu ali medu prirejen hašiš zobljejo v malih zrnih. Na isti način jedó tudi samo smolo, ki jo s konoplje pobirajo. Po nekih krajih žvekajo posušeno konopljo, a rajši jo kadé. V Maroku imajo male lule, iz katerih kadé samo posušeno cvetje. Ker je cvetje polno omamne smole, dovolj je, da kadilec samo jedno lulo pokadí, pa se ves omami. Drugod meljejo posušeno konopljo v prah in jo mešajo mej tobak, in potem kadé. Hašiš devajo pogosto tudi v kavo, likerje in druge alkoholne pijače. V Hindostanu delajo s svežega perja opojno pijačo.

Poraba hašiša je vrlo stara in na daleč razširjena. Omenili smo, da je že Herodot znal, da se stari Skiti s konopnim dimom omamljajo, in v arabskih pravljicah „tisoč in ena noč“ spomiuja se jako pogosto, kako se arabski junaki s hašišem omamljajo. Pripoveda se, da je na vzhodu včasih planil mej križarje kak besen Saracen, kateri je bil s hašišem opojen, in je v svojem besnilu grozno ubijal in klal. Takega človeka, kateri je s hašišem se opil, nazivajo na vzhodu „hašašin“. Križarji so prinesli to ime v Evropo, in gotovo pri vseh romanskih narodih nahajamo besedo „assassin“, dasi pri njej nobeden ne misli na hašiš, ker ona v Evropi znači to, kar ubijalec. Če tudi je ta beseda prišla šele za križarskih vojen v Evropo, vender se je tako udomačila, kakor da je tu nastala. Ni sumnje, da je hašiš že v srednjem veku bil daleč po Aziji in Afriki razširjen, a danes je še dalje svoje meje potisnil. Po dolih vzhodne Indije uživajo hašiš v vsaki obliki, po obronkih Hima-